

ChristenUnie-leider Segers: mensen raken elke keer weer teleurgesteld in pseudo-messiassen

Gert-Jan Segers: 'Ik wil dat mensen méér zeggenschap krijgen over hun eigen omgeving.' | beeld anp / Lex van Lieshout

04 mei 2019, 03:00

Gerard Beverdam en Piet H. de Jong

Veel burgers verlangen naar een vaderfiguur, maar raken keer op keer teleurgesteld, zegt ChristenUnie-leider Gert-Jan Segers. Hij geeft deze maand de aftrap voor het nieuwe verkiezingsprogramma van zijn partij. 'De overheid moet een meer beschermende rol spelen.'

► Den Haag

Gert-Jan Segers is Pim Fortuyn weer gaan lezen, ook om de uitslag van de provinciale verkiezingen – met de opkomst van Forum – te kunnen begrijpen. En zeventien jaar na Fortuyns dood blijkt zijn boek *De verweesde samenleving* nog weinig aan actualiteit te hebben ingeboet, zegt Segers. 'Hij schrijft over de "erfzonde" van zijn generatie, die heeft afgerekend met haar vaders maar zelf géén vader is geworden, die niet in staat is hoop te bieden, die geen moraal meer doorgeeft. Fortuyn noemt dat het falen van zijn generatie, en stelt dat die rol weer opgepakt moet worden. Dat resoneert bij mij', zegt Segers. 'Ook nu voel je nog steeds die verweesdeheid. Mensen zijn op zoek; ze willen ergens hun hoop op kunnen vestigen.'

En wat is dan het refrein van de afgelopen twee decennia? Elke keer vestigen mensen hun hoop op een nieuwe "vader": Pim Fortuyn, Rita Verdonk, Geert Wilders, nu misschien Thierry Baudet. Je kunt een tijdje hopen op deze pseudo-messiassen, maar vroeg of laat stellen zij teleur. Ze geven je nooit de antwoorden waarnaar je verlangt. Er is maar één Vader bij wie je echt thuis kunt komen.'

Op 24 mei houdt Gert-Jan Segers in Nijmegen de Titus Brandsma-lezing, vernoemd naar de sterk maatschappelijk betrokken karmelietenpater (1881-1942) die in concentratiekamp Dachau omkwam. Segers komt in die lezing met een eerste 'vergezicht' richting het nieuwe verkiezingsprogramma. Want als de ChristenUnie-leider zich één ding heeft voorgenomen, is het dat zijn partij niet alleen naar de kiezer kan met de boodschap dat meeregeren zo goed ging. 'Ik tel mijn zegeningen. Maar je zult een verhaal voor de toekomst moeten hebben.'

Wat bent u concreet van plan?

'Behalve de Titus Brandsma-lezing volgt na de zomer een essay. En we houden "huiskamergesprekken" met leden en met mensen die zelf betrokken zijn bij belangrijke thema's, te beginnen in juni over belastinghervorming. In het najaar willen we als partij een voorstel voor een nieuw belastingstelsel doen: een rechtvaardiger en eenvoudiger systeem waarin de middenklasse wordt ontzien, het ongebreidelde kapitalisme wordt beteugeld, werk en zorg beter kan worden gecombineerd, én groener. In het najaar gaan we daarnaast over migratie debatteren; er is bij veel burgers ongerustheid over de mate waarin we zelf de deurklink in handen hebben, om voor de mensen in nood de deur te kunnen openen. En daarna komt er nog een ronde over het klimaat. Dat alles bij elkaar moet volgend jaar zomer landen in een nieuw verkiezingsprogramma.'

Segers ziet veel in het versterken van gemeenschappen, waarbij de overheid minder aan de vrije markt overlaat, en een beschermende rol speelt. 'Ik wil dat mensen méér zeggenschap krijgen over hun eigen omgeving. *Power to the people*, om het modern te zeggen. Want gemeenschappen bieden nog wél het houvast en de bescherming waarnaar mensen op zoek zijn. De rol van de overheid is daarbij om te beschermen, wat bescherming verdient. Want mensen zijn bang dat ze bij de volgende economische neergang aan grote, onvoorspelbare krachten zijn overgeleverd, zonder dat de overheid er voor hen is.'

Tot zijn verbazing ziet Segers de laatste tijd bij liberale partijen niet zozeer het verlangen naar een beschermende, maar vooral naar een sterkere overheid ontstaan. 'Kijk naar het nieuwe essay van VVD'er Klaas Dijkhoff: als er binnen een gemeenschap onvrijheid heerst, wil hij dat de overheid er binnendringt om die gemeenschap de liberale wil op te leggen. Ik ben er getergd over dat Dijkhoff de onderwijsvrijheid ter discussie stelt, want als het nog érgens lukt om gemeenschappen vorm te geven, is dat rond het bijzonder onderwijs.'

Ook rond islamitische scholen?

'Die ruimte is er. Maar als er vanuit een school contacten zijn met jihadisten, als bestuurders boven de wettelijke norm worden betaald, of als onderwijs ondermaats is, dan moet je veel eerder kunnen ingrijpen. Dáárover heb ik ook helemaal geen discussie met Klaas Dijkhoff, want vrijheid is nooit een vrijbrief voor misstanden. Maar we hebben geen betuttelende overheid nodig die jou dwingt om liberaal te zijn.'

U heeft het over de beschermende rol van de overheid, terwijl burgers zich afvragen of die overheid er wel voor hen is. Burgers ergeren zich bijvoorbeeld kapot dat een bedrijf als Shell duizelingwekkende winsten maakt, maar met het grootste gemak de belastingen ontwijkt.

'Juist hier zou Europa moeten optreden tegen de macht van het grootkapitaal, bijvoorbeeld door in alle landen minimumtarieven voor winst- en dividendbelasting in te voeren. De topmensen van grote internationale bedrijven zijn soms losgezongen van de samenleving, ook van hun eigen werknemers, en zoeken voortdurend naar wat het meest gunstig is voor de eigen business. De balans is verdwenen.'

Segers pleit daarom voor opwaardering van het polderoverleg tussen werkgevers en werknemers. 'Dat overleg gaat steeds moeilijker, en daarom zit ik te denken aan een wettelijke versterking van de ondernemingsraad. Vroeger was het beloningsverschil tussen werkgever en werkvloer een factor vijf. Maar bij veel grote bedrijven is dat nu helemaal misvormd. Jeff Bezos van Amazon is met zijn vermogen van 150 miljard dollar misschien wel het meest extreme voorbeeld, terwijl zijn personeel tussen de verschillende shifts op de werkvloer slaapt.'

De overheid kan niet bepalen hoeveel iemand verdient; dat is een oud-linkse reflex. Maar het is christelijk-sociaal dat de overheid voorwaarden schept om elkaar weer in de ogen te kijken. Dat gebeurt in de ondernemingsraad letterlijk; dat is de plek om met elkaar afspraken te maken over duurzaamheid en gezonde verhoudingen in de beloning.'

Iets anders: jongeren komen op de huizenmarkt nauwelijks aan bod. De prijzen zijn gigantisch, en studieschuld bemoeilijkt het aanvragen van een hypotheek. Wat kan uw partij doen om de jongere generatie vooruit te helpen?

'We werken aan een brede "Coalitie-Y", zoals we dat eerder deden met het ouderenmanifest. We praten over studiefinanciering, woningmarkt en sociaal-psychische nood. BNNVARA-presentator Tim Hofman heeft de eerste bijeenkomst geleid, en is er nauw bij betrokken. In een jongerenmanifest dat na de zomer verschijnt, vragen we samen met jongerenorganisaties aandacht voor de enorme last die jongeren ervaren rond hun studieschuld. Die schuld is als een molensteen om hun nek. Harde beloften aan jongeren moeten in het nieuwe verkiezingsprogramma terecht komen, en bij een volgende formatie echt geregeld worden.'

Burgers kampen ook met onzekerheid als ze denken aan de klimaatmaatregelen die ze moeten doorvoeren. Hoe krijgt u de burger daarin mee?

'We moeten ze enthousiast maken voor het doel, én geruststellen over de kosten. Maar tot nu is het gebleven bij woorden. Behalve over klimaatbeleid moet er voor het zomerreces nóg een knoop worden doorgemaakt: over pensioenen. We zullen op beide thema's moeten laten zien dat de overheid zekerheid wil bieden en gerust kan stellen.'

Het zijn allemaal mooie plannen en vergezichten, maar wat is nu het typisch christelijk-sociale eraan?

'Dat de overheid beschermt wat kwetsbaar is en ruimte geeft aan burgers en gemeenschappen, zie ik als een eigentijdse vertaling van de christelijk-sociale traditie. Daardoor ontstaat er ruimte voor verschil in de samenleving, en kunnen mensen ook voluit hun geloof beleven. Op die manier wordt de overheid weer een bondgenoot. Mensen krijgen weer perspectief, en voelen zich niet langer verweesd.' <